

Posolstvo Svätého Otca Františka

na Svetový deň modlitieb za ochranu stvorenstva

1. september 2022

Drahí bratia a sestry!

„Počúvaj hlas stvorenstva“ – to je téma a pozvanie tohoročného Mesiaca stvorenstva. Toto ekumenické podujatie sa začína 1. septembra, na Svetový deň modlitieb za ochranu stvorenstva, a končí sa 4. októbra, na sviatok sv. Františka. Pre všetkých kresťanov je to mimoriadny čas na spoločnú modlitbu a prevzatie zodpovednosti za náš spoločný dom. Tento mesiac, ktorý slávime na podnet ekumenického patriarchu Konštantínopola, ponúka vhodný čas na kultivovanie nášho „ekologického obrátenia“; obrátenia, ku ktorému nás povzbudzoval svätý Ján Pavol II. v reakcii na „ekologickú katastrofu“, ktorú predpovedal svätý Pavol VI. už v roku 1970.¹

Ak sa naučíme počúvať hlas stvorenstva, zachytíme v ňom istú disharmóniu. Na jednej strane je to lahodný spev, ktorý chváli nášho milovaného Stvoriteľa; na druhej strane počujeme úpenlivé volanie, sťažujúce sa na naše zlé zaobchádzanie.

Lahodný spev stvorenstva nás pozýva praktizovať „ekologickú spiritualitu“ (encyklika *Laudato si'*, 216), ktorá je pozorná voči Božej prítomnosti v prírodnom svete. Ide o pozvanie, aby sme našu spiritualitu založili na „láskyplnom presvedčení o tom, že nie sme oddelení od ostatných stvorení, ale že spolu s ostatnými bytosťami sveta tvoríme jedno nádherné univerzálne spoločenstvo“ (*tamže*, 220). Táto žiarivá skúsenosť posilňuje zvlášť u Kristových učeníkov vedomie, že „všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo“ (*Jn* 1, 3). V tomto Mesiaci stvorenstva sa máme opäť modliť v tejto veľkej katedrále stvorenstva a tešiť sa z „veľkolepého kozmického zboru“² tvoreného nespočetným množstvom stvorení, ktoré spievajú Bohu na chválu. Pripojme sa ku sv. Františkovi z Assisi a spievajme: „Buď pochválený, môj Pane, so všetkým svojím tvorstvom“ (porov. *Pieseň brata Slnka*). A so žalmistom spievajme: „Všetko, čo dýcha, nech chváli Pána!“ (*Ž* 150, 6).

¹ Porov. PAVOL VI.: *Príhovor k Organizácii pre výživu a poľnohospodárstvo*, 16. novembra 1970.

² Sv. JÁN PAVOL II.: *Generálna audiencia*, 10. júla 2002.

Žiaľ, táto lahodná pieseň je sprevádzaná úpenlivým volaním. Alebo, lepšie povedané, zborovými výkrikmi utrpenia. V prvom rade je to naša sestra, matka Zem, ktorá úpenlivo volá. Vydaná napospas našim konzumným výstrednostiam vzdychá a prosí nás, aby sme ju prestali zneužívať a ničiť. Potom sú to rôzne tvory, ktoré kričia. Nespočetné druhy vydané na milosť a nemilosť „despotického antropocentrizmu“ (*Laudato si'*, 68), ktorý je protipólom Kristovho ústredného postavenia v diele stvorenia, vymierajú a navždy prestávajú chváliť Boha. Úpenlivo volajú aj tí najchudobnejší z nás. Chudobní ľudia, ktorí sú vystavení klimatickej kríze a ktorí najviac trpia dôsledkami sucha, záplav, hurikánov a horúčav, stále intenzívnejších a častejších. Aj naši bratia a sestry z pôvodných národov k nám úpenlivo volajú. V dôsledku dravých ekonomických záujmov sú ich pôvodné územia napádané a devastované zo všetkých strán a „dvíhajú vlnu protestov, volajúcich do neba“ (apoštolská posynodálna exhortácia *Querida Amazonia*, 9). A napokon kričia aj naše deti. Dospievajúce deti, ohrozené krátkozrakým egoizmom a plné úzkosti žiadajú nás dospelých, aby sme urobili všetko, čo sa dá a zabránili tak kolapsu ekosystémov našej planéty, alebo ho aspoň obmedzili.

Keď počúvame tieto úzkostné výkriky musíme sa kajať a zmeniť škodlivý životný štýl a deštruktívne systémy. Evanjeliová výzva – „*robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo!*“ (*Mt 3, 2*), ktorá nás pozýva k novému vzťahu s Bohom, zahŕňa aj zmenený vzťah k druhým ľuďom a k stvoreniu. Stav degradácie nášho spoločného domova si zaslúži rovnakú pozornosť ako iné globálne výzvy, ako sú vážne zdravotné krízy či vojnové konflikty. „Povolanie strážiť Božie dielo je podstatnou súčasťou čnostného života a nie niečím voliteľným alebo druhotným aspektom kresťanského života“ (*Laudato si'*, 217).

Ako veriaci ľudia cítime ešte väčšiu zodpovednosť za to, aby sme každý deň konali v súlade s touto potrebou obrátenia. Nejde však len o individuálne obrátenie: „Ekologická konverzia, nevyhnutná na vytvorenie dynamizmu trvalej zmeny, je aj komunitnou konverziou“ (*tamže*, 219). V tejto súvislosti sa aj od spoločenstva národov vyžaduje záväzok, aby najmä na zasadnutiach OSN venovaných otázkam životného prostredia spolupracovalo v maximálnej možnej miere.

Klimatický samit COP27, ktorý sa bude konať v novembri 2022 v Egypte, predstavuje ďalšiu príležitosť pre všetkých, aby sa spojili a podporili účinnú implementáciu Parížskej dohody. Aj z tohto dôvodu som nedávno poveril Svätú stolicu, aby v mene mestského štátu Vatikán pristúpila k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy a k Parížskej dohode, v nádeji, že ľudstvo 21. storočia „vstúpi do pamäti preto, že veľkodušne zobralo na seba svoju vážnu

zodpovednosť“ (tamže, 165). Úsilie o dosiahnutie cieľa z Paríža, teda obmedzenie nárastu teploty na 1,5 °C je pomerne náročné a vyžaduje si zodpovednú spoluprácu všetkých krajín pri predkladaní klimatických plánov alebo ambicioznejších národných príspevkov, aby sa čo najskôr znížili čisté emisie skleníkových plynov na nulu. To značí, že treba zmeniť model spotreby a výroby, ako aj životný štýl tak, aby viac rešpektovali stvorenie a integrálny ľudský rozvoj všetkých ľudí v súčasnosti i budúcnosti; rozvoj založený na zodpovednosti, obozretnosti, solidarite a starostlivosti o chudobných a budúce generácie. Základom toho všetkého musí byť spojenectvo medzi človekom a životným prostredím, ktoré je pre nás veriacich zrkadlom odrážajúcim „stvoriteľskú lásku Boha, od ktorého pochádzame a ku ktorému putujeme“.³ Prechod, ktorý táto premena prináša, nemôže zanedbávať požiadavky spravodlivosti, najmä čo sa týka pracovníkov, ktorí sú najviac postihnutí dôsledkami zmeny klímy.

Na druhej strane, decembrový samit o biodiverzite COP15 v Kanade poskytne vládám – pri dobrej vôli – významnú príležitosť na prijatie novej multilaterálnej dohody, ktorá zastaví ničenie ekosystémov a vymieranie druhov. Podľa starobylej múdrosti spojenej s jubilejnými rokmi si musíme „pripomínať, navracat’ sa, odpočívať a naprávať“.⁴ Modlíme sa, aby sme zastavili ďalší rozpad našej „siete života“ – biodiverzity –, ktorú nám dal Boh, a vyzývame národy, aby sa dohodli na štyroch kľúčových princípoch: 1. vytvoriť jasný etický základ pre zmeny, ktoré potrebujeme na záchranu biodiverzity; 2. bojovať proti strate biodiverzity, podporovať jej zachovanie a obnovu, a uspokojovať potreby ľudí udržateľným spôsobom; 3. podporovať globálnu solidaritu, pretože biodiverzita je globálnym spoločným dobrom, ktoré si vyžaduje spoločný záväzok; 4. prednostne sa sústrediť na ľudí v zraniteľných situáciách vrátane tých, ktorí sú najviac postihnutí stratou biodiverzity, ako sú pôvodní obyvatelia, starí ľudia a mládež.

Opakujem: „V mene Boha žiadam veľké ťažobné spoločnosti – banské, ropné, lesnícke, realitné, poľnohospodárske – aby prestali ničiť lesy, mokrade a hory; aby prestali znečisťovať rieky a moria; aby prestali intoxikovať ľudí a potraviny“.⁵

Musíme si priznať, že existuje istý „ekologický dlh“ (*Laudato si’*, 51) ekonomicky bohatších krajín, ktoré v posledných dvoch storočiach najviac znečisťovali životné prostredie. To si od

---

³ *Príhovor na stretnutí „Viera a veda na ceste ku COP26“*, 4. októbra 2021.

⁴ *Posolstvo na Svetový deň modlitieb za ochranu stvorenia*, 1. septembra 2020.

⁵ *Videoposolstvo členom ľudových hnutí*, 16. októbra 2021.

nich vyžaduje, aby na COP 27 aj COP 15 prijali ambicióznejšie opatrenia. Okrem rozhodných opatrení v rámci vlastných hraníc však musia dodržiavať aj sľuby o finančnej a technickej podpore ekonomicky chudobnejších krajín, ktoré už teraz znášajú najväčšie bremeno klimatickej krízy. Naliehavo by sa mala zväziť aj ďalšia finančná podpora na zachovanie biodiverzity. Aj ekonomicky menej bohaté krajiny majú v tomto smere významnú, hoci „diferencovanú“ zodpovednosť (porov. *tamže*, 52); oneskorenie zo strany iných však nemôže nikdy ospravedlniť našu vlastnú nečinnosť. Je potrebné, aby sme všetci konali rozhodne. Dostávame sa totiž do „bodu zlomu“ (porov. *tamže*, 61).

V tomto Mesiaci stvorenia sa modlíme, aby samity COP27 a COP15 zjednotili ľudskú rodinu (porov. *tamže*, 13), aby rozhodne čelila dvojitej kríze, ktorou je zmena klímy a pokles biodiverzity. Pamätajúc na výzvu svätého Pavla, aby sme sa radovali s radujúcimi a plakali s plačúcimi (porov. *Rim* 12,15), plačme trpkým plačom stvorenia, počúvajte ho a odpovedzme naň skutkami, aby sme sa my a budúce generácie mohli naďalej radovať z lahodnej piesne života a nádeje stvorenia.

Rím pri sv. Jánovi v Lateráne 16. júla 2022, na spomienku Preblahoslavenej Panny Márie Karmelskej.

FRANTIŠEK

*Z talianskeho originálu *Messaggio di Sua Santità Papa Francesco per la Celebrazione della Giornata Mondiale di Preghiera per la Cura del Creato* preložila Mária Spišiaková*